

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.005.06.2020

Pan
Jerzy Kocój
Burmistrz Błażowej
Pl. Jana Pawła II 1
36-030 Błażowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/078 Utrzymanie i wykorzystanie Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo na terenie województwa podkarpackiego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Białowej ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Kocój, Burmistrz Białowej, od dnia 30 listopada 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań mających na celu zachowanie trwałości projektu dotyczącego Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo. 2. Działania podejmowane na rzecz efektywnego funkcjonowania Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo, w tym rozwoju infrastruktury towarzyszącej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 – 2020 (I kwartał). Badaniami kontrolnymi mogły być objęte również dowody sporządzone przed lub po tym okresie, które miały wpływ na okres objęty oceną.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Krzysztof Pakuła, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/45/2020 z 13 marca 2020 r. (akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej także Urząd.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Gmina realizowała zadania mające na celu zachowanie trwałości projektu dotyczącego Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo⁴ oraz jego funkcjonowania na terenie Gminy.

W latach 2016-2020 Gmina zapewniła środki na utrzymanie i eksploatację dróg gminnych, gdzie przebiegał Szlak, bez ich wyodrębniania. Wydatki na te zadania ponoszono zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*⁵ i regulacjami wewnętrznymi.

Pomimo iż w Gminie nie przeprowadzono kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich zarządzanych dróg i mostów, wymaganych przepisami prawa, w kontroli stwierdzono, że Szlak wraz z oznakowaniem utrzymywany był w należyłym stanie technicznym i estetycznym.

W ocenie NIK, Gmina w ograniczonym zakresie podejmowała działania na rzecz efektywnego wykorzystywania Szlaku Green Velo, w tym infrastruktury towarzyszącej. Gmina – posiadająca walory turystyczne – współpracowała w tym zakresie z wieloma podmiotami. Atrakcja turystyczna, jaką stanowił Szlak nie była w okresie objętym kontrolą uwzględniona w dokumentach planistyczno-strategicznych Gminy. Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe, Gmina nie miała również sprecyzowanych planów odnośnie wykorzystania Szlaku po upływie okresu trwałości projektu, w ramach którego został on zrealizowany.

Promocję Szlaku prowadzono głównie poprzez publikacje na stronach internetowych Gminy, Burmistrza, czy w mediach społecznościowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja zadań mających na celu zachowanie trwałości projektu dotyczącego Szlaku.

1.1.

Opis stanu
faktycznego

a), b), c)

W dniu 30 listopada 2012 r. Gmina (Partner) zawarła z Województwem Podkarpackim reprezentowanym przez Dyrektora Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich (PZDW) umowę w sprawie określenia zasad współpracy przy realizacji Projektu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej”.

Zgodnie z § 5 ust. 6 ww. umowy: *Partner zabezpieczy środki finansowe na utrzymanie i eksploatację trasy w latach 2016-2020. Koszy utrzymania trwałości Projektu powinny być określone co roku w budżecie Partnera. Koszty te powinny*

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej także Szlak lub Szlak Green Velo.

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Umowa z dnia 30 listopada 2012 r. w sprawie określenia zasad współpracy przy realizacji Projektu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej” na terenie województwa podkarpackiego zaplanowanego do realizacji w ramach osi priorytetowej V: Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartej o warunki naturalne, Działania V.2 Trasy rowerowe Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, zmieniana aneksami nr 1/2014 z dnia 1 lipca 2014 r., nr 2/2014 z dnia 20 listopada 2014 r., nr 3 bez daty oraz nr 4 z dnia 29 maja 2015 r., dalej: Umowa Partnerska.

być przewidziane na naprawy doraźne w ciągu całego roku po przeglądach technicznych (2 razy w roku).

W budżecie Gminy w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą (2016-2020) planowano środki na bieżące utrzymanie i eksploatację dróg gminnych, koszenie poboczy, zakup zieleni, w tym gdzie przebiegał Szlak, w ogólnej kwocie planowanych wydatków budżetowych w dziale, rozdziale i paragrafie.

W 2016 r. zaplanowano środki finansowe (dział 600, rozdział 60016)⁸ w ogólnej kwocie 4.063,4 tys. zł (plan po zmianach), z których wydatkowano 2.920 tys. zł (71,9%). W 2016 r. poniesione wydatki w kwocie 1 tys. zł na zakup krzewów, zasadzonych przy Szlaku w miejscowości Błazowa (dział 900, rozdział 90004, § 4210).

Niższe o 28,1% wykonanie planu wydatków wynikało z przeniesienia na 2017 r. zadania pn. *Przebudowa drogi „Na Wale” w miejscowości Błazowa Dolna* i zadania pn. *Przebudowa drogi Nowy Borek Budy w km 0+000 do 0+786 w miejscowości Nowy Borek* z uwagi na przedłużające się procedury administracyjno-budowlane.

W 2017 r. zaplanowano środki finansowe (dział 600, rozdział 60016) w ogólnej kwocie 3.116,5 tys. zł, z których wydatkowano 2.965,2 tys. zł (95,1%). Wydatki dotyczące Szlaku wyniosły 0,8 tys. zł (§ 4300) za koszenie poboczy (droga nr 150091R, 150098R i 150047R).

W 2018 r. zaplanowano środki finansowe (dział 600, rozdział 60016) w kwocie 2.354,2 tys. zł, z których wydatkowano 2.344,3 tys. zł (99,6%). Wydatki dotyczące Szlaku wyniosły 5,8 tys. zł, w tym na remont drogi gminnej nr 108068R w miejscowości Błazowa Górna – 5,1 tys. zł (§ 4270) oraz koszenie poboczy przy drodze gminnej nr 108068R na kwotę 0,7 tys. zł (§ 4300).

W 2019 r. zaplanowano środki finansowe (dział 600, rozdział 60016) w ogólnej kwocie 2.803,6 tys. zł, z których wydatkowano 2.579,5 tys. zł (92%). Wydatki bieżące dotyczące Szlaku wyniosły łącznie 15,6 tys. zł, w tym 14,6 tys. zł (§ 4270) za remont drogi gminnej (droga wewnętrzna działka nr 2630) w m. Futoma; 0,6 tys. zł (§ 4270) za remont drogi gminnej nr 150012R w m. Futoma (naprawa przepustu); 0,3 tys. zł (§ 4300) za koszenie poboczy przy drodze gminnej nr 108068R w m. Błazowa Górna.

Ponadto w 2019 r. Gmina realizowała zadanie pn. *Przebudowa drogi gminnej Błazowa Górna – Wilczak Nr 108068R w km od 0+430 do 0+880 na działkach nr ewidencyjny 300 i 450 w miejscowości Błazowa Górna* na kwotę 216,2 tys. zł, w tym środki EFRROW⁹ 110,2 tys. zł i środki własne 106 tys. zł. Wykonawcą zadania była firma wyłoniona w drodze przetargu nieograniczonego na podstawie przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych*.¹⁰

Protokołem końcowego odbioru robót dokonano odbioru wykonanych prac. Roboty zostały wykonane w okresie od 5 do 14 czerwca 2019 r., tj. zgodnie z umową. Wad nie stwierdzono.

Zapłaty za wykonane roboty dokonano w dniu 9 lipca 2019 r. na podstawie faktury Vat Nr F 06/062019 z dnia 28 czerwca 2019 r. na kwotę 216,2 tys. zł, z tego ze środków EFRROW 110,2 tys. zł i środków własnych 106 tys. zł. Poniesione wydatki z EFRROW (110,2 tys. zł) były w całości kwalifikowalne. Wkład własny (106 tys. zł)

⁸ Dział 600 *Transport i łączność*, rozdział 60016 *Drogi publiczne gminne*.

⁹ Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

¹⁰ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2019 poz.1843, ze zm.).

w kwocie 63 tys. zł stanowił koszty kwalifikowalne, natomiast kwota 42,9 tys. zł były to koszty niekwalifikowalne¹¹.

Środki EFRROW w kwocie 110,2 tys. zł w ramach refundacji za wykonanie zadania zostały przekazane na konto Urzędu w dniu 27 listopada 2019 r.

W ramach realizacji ww. zadania Urząd poniósł również wydatek za pełnienie obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego na kwotę 5 tys. zł. (wydatek niekwalifikowalny). Zapłaty dokonano w dniu 9 lipca 2019 r. Łączna wartość wykonanego zadania wyniosła 221,2 tys. zł.

W uchwale budżetowej Gminy na 2020 r.¹² zaplanowano wydatki na drogi gminne (dział 600, rozdz. 60016) w wysokości 1.661,3 tys. zł, z których do końca I kwartału wydatkowano 65,4 tys. zł. Wydatki te nie dotyczyły utrzymania i eksploatacji Szlaku.

W latach 2016-2020 (I kwartał) na utrzymanie i funkcjonowanie dróg gminnych, gdzie przebiegał Szlak wydatkowano łącznie 244,5 tys. zł, w tym 23,3 tys. zł stanowiły wydatki bieżące i 221,2 tys. zł wydatki majątkowe.

Wydatki na utrzymanie i eksploatację Szlaku zostały poniesione zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy o *finansach publicznych* i regulacjach wewnętrznych¹³.

(akta kontroli str.5-265)

1.2.

a) Szlak na terenie Miasta i Gminy Błażowa (Gmina) zlokalizowany został na drogach gminnych i powiatowych. Łączna długość Szlaku rowerowego na terenie Gminy wynosi 13,863 km, w tym po drogach gminnych 12,138 km, a po drogach powiatowych 1,725 km.

Szlak przebiega przez następujące miejscowości: Futoma, Kąkolówka, Błażowa Miasto, Błażowa Górna i Lecka.

Na terenie Gminy odcinek Szlaku przebiega po 14 drogach publicznych gminnych (w tym jednej bez numeru) i 3 drogach wewnętrznych (działki nr 2630, 1273/2 i 1198) oraz 4 drogach publicznych powiatowych, w tym w miejscowości:

- Futoma – droga gminna nr: 150091R, 150098R, 150047R, 150037R, 150038R, 108098R, 150013R, 150017R, 150012R, działka nr 2630 (droga wewnętrzna bez numeru), droga powiatowa nr 1426R i 1427R;
- Kąkolówka – droga powiatowa nr 1422R;
- Błażowa Miasto – droga gminna nr: 108090R (ul. Chopina), 108076R (ul. Pułaskiego), działka nr 1273/2 i nr 1198 (drogi wewnętrzne), droga powiatowa nr 1422R (ul. 3-go Maja) i nr 1411R (ul. Partyzantów);
- Błażowa Górna – droga gminna nr 108068R, droga powiatowa nr 1411R;
- Lecka – droga gminna nr 108093 R i działka nr 200 (droga publiczna bez numeru).

Na ww. odcinku Szlaku zlokalizowane były dwa mosty, w tym na potoku *Futomka* w ciągu drogi gminnej nr 150037R oraz na rzece *Ryjak* w ciągu ul. Partyzantów na drodze powiatowej nr 1411R (Błażowa Miasto).

¹¹ Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego pismem z dnia 23 września 2019 r. poinformował Urząd o pozytywnej ocenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na wykonanie ww. zadania, a pismem z dnia 4 listopada 2019 r. poinformował o pozytywnej weryfikacji wniosku o płatność końcową.

¹² Uchwała budżetowa Gminy Błażowa na 2020 rok Nr XVIII/97/2020 z dnia 28 stycznia 2020 r.

¹³ Zarządzenie Nr 365/2014 Burmistrza Błażowej z dnia 16 lipca 2014 r. w sprawie wprowadzenia *Regulaminu udzielania zamówień o wartości nieprzekraczającej wyrażonej w złotych równowartości 30.000 euro* w gminie Błażowa.

Na terenie Gminy znajdowały się trzy Miejsca Obsługi Rowerzystów (MOR), w tym: przy drodze gminnej: nr 108068R (km 32+860) w Błazowej Górnej (typ P6) i nr 108093R (km 36+120) w m. Lecka (typ P12B) oraz przy drodze powiatowej nr 1422R (km 29+220) w Kąkolówce (typ P6).

Gmina posiadała na swoim terenie łącznie 482,4 km dróg gminnych oraz 52,311 km dróg powiatowych.

Łączna długość odcinka Szlaku na terenie Gminy (13,863 km) stanowiła 2,9% długości zarządzanych dróg (482,4 km).

(akta kontroli str. 266-329)

b), c)

W Gminie nie przeprowadzano kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich zarządzanych dróg i mostów, w tym dróg i mostów gdzie przebiegał Szlak, o których mowa w art. 62 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że *Gmina wykonuje corocznie przeglądy dróg gminnych, w tym również w ciągu trasy Szlaku rowerowego. Polegają one na objeździe przez pracownika Urzędu po drogach gminnych i ustalaniu bieżących potrzeb remontowych i inwestycyjnych, które po zabezpieczeniu środków finansowych są sukcesywnie realizowane. Urząd nie dokumentuje przedmiotowych objazdów wykonywanych po drogach gminnych.*

(akta kontroli str. 266-269)

Na odcinku Szlaku przebiegającym na terenie Gminy prowadzone były dwa razy do roku (wiosną i jesienią) przeglądy gwarancyjne organizowane przez Inwestora (PZDW) przy udziale Wykonawcy, Inżyniera Kontraktu oraz pracownika Urzędu.

W wyniku tych przeglądów stwierdzano konieczność wykonania przez Wykonawcę niezbędnych prac naprawczych, w tym m.in:

- w dniu 23 marca 2016 r.: naprawy ubytków i wyboi nawierzchni, naprawy poboczy na całej długości odcinka, naprawy skarp, oznakowania skrzyżowań z drogami powiatowymi oraz konieczność zamontowania barierki na zjeździe w ul. Szopena (termin realizacji do 31 maja 2016 r.);

- w dniu 20 października 2016 r.: usunięcia zastoisk wodnych spowodowanych przez spływającą wodę z terenu wsi Kąkolówka, uzupełnienia nawierzchni asfaltowej na skrzyżowaniu z ul. Szopena i zamontowania bariery ochronnej, uzupełnienia ubytków w nawierzchni na całej trasie (termin realizacji do 10 grudnia 2016 r.). W dniu 21 grudnia 2016 r. w ramach przeglądu wykonanych prac stwierdzono, że Wykonawca wyrównał wyboje na skrzyżowaniu z ul. Szopena (masą na zimno) oraz zadeklarował zamontowanie balustrady do końca roku, stwierdzono także brak urządzenia TOI TOI¹⁴;

- w dniu 10 kwietnia 2017 r.: uzupełnienia ubytków nawierzchni kruszywem, poprawienia znaku przy wjeździe na teren Gminy w m. Futoma oraz urządzenia TOI TOI na MOR;

- w dniu 23 października 2017 r.: uzupełnienia kruszywem wyboi na odcinku Wilczak, poprawienia znaku przy wjeździe na teren Gminy w m. Futoma oraz wyjaśnienia sprawy zaginionego urządzenia TOI TOI na MOR (termin realizacji do 30 kwietnia 2018 r.);

- w dniu 14 maja 2018 r.: uzupełnienia lokalnych ubytków w nawierzchni kruszywem, uzupełnienia brakującego gontu bitumicznego na MOR (typ P-6) oraz na MOR (typ P-12B), uzupełnienia brakującego TOI TOI oraz zweryfikowania spadków poprzecznych nawierzchni z kostki brukowej (termin realizacji do 30 czerwca 2018

¹⁴ Według podstawowych parametrów MOR typ P12B na jego wyposażeniu powinien znajdować się m.in. punkt bieżącej wody typu TOI TOI, o pojemności min. 160 litrów.

r.), a także uzupełnienia ubytków w nawierzchni kruszywem oraz wyjaśnienia kwestii brakującego TOI TOI w MOR (typ P-12B) – termin realizacji do 30 listopada 2018 r.;

- w dniu 22 października 2018 r.: uzupełnienia ubytków w nawierzchni kruszywem łamanym oraz wyjaśnienia kwestii brakującego TOI TOI w MOR (typ P-12B) – termin realizacji do 30 listopada 2018 r.

- w dniu 15 maja 2019 r.: uzupełnienia lokalnych ubytków w nawierzchni kruszywem, ścięcia poboczy ziemnych w ramach bieżącego utrzymania i likwidacji zastoisk wody, zgłoszono także brak przenośnej toalety TOI TOI na MOR w m. Lecka oraz konieczność poprawy mocowania uchwytów na kosztach w celu sprawnej wymiany pełnych worków na śmieci (termin realizacji do 30 czerwca 2019 r.);

- w dniu 16 października 2019 r.: uzupełnienia lokalnych ubytków w nawierzchni kruszywem, ścięcia zawyżonych poboczy, likwidacji zastoisk wody oraz konieczność uzupełnienia brakującej toalety (termin realizacji 30 listopada 2019 r.).

Weryfikacja realizacji koniecznych prac naprawczych ustalonych w trakcie przeglądów gwarancyjnych organizowanych przez PZDW dokonywana była podczas kolejnych przeglądów gwarancyjnych. Do czasu kontroli NIK nie wyjaśniono sprawy i nie uzupełniono brakującego urządzenia TOI TOI na MOR (typ P12B), którego brak po raz pierwszy zauważono podczas przeglądu w dniu 21 grudnia 2016 r. Brak urządzenia TOI TOI potwierdzono również w trakcie oględzin Szlaku w dniu 29 kwietnia 2020 r.

(akta kontroli str. 402-408, 686-687)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że za zrealizowanie ustaleń i zaleceń wynikających z przeglądów gwarancyjnych odpowiedzialny był Wykonawca w ramach udzielonej przez siebie gwarancji.

Weryfikacja realizacji koniecznych prac naprawczych ustalonych w trakcie przeglądów gwarancyjnych organizowanych przez PZDW była dokonywana podczas kolejnych przeglądów gwarancyjnych wyznaczanych przez Zamawiającego. Gmina nie uczestniczyła w innych odbiorach robót wykonywanych przez Wykonawcę w ramach gwarancji. Znaki o których mowa w protokole z przeglądu gwarancyjnego z dnia 23 października 2017 r. usytuowane przy Szlaku rowerowym w miejscowości Futoma zostały niezwłocznie poprawione przez pracownika Urzędu. W ramach bieżącego utrzymania Szlaku rowerowego w 2019 r. Gmina ponosiła koszty m.in. za koszenie traw i naprawy dróg gminnych. Prace naprawcze wymienione w protokole z przeglądu gwarancyjnego przeprowadzonego w dniu 15 maja 2019 r. w postaci ścinania poboczy ziemnych nie były zrealizowane przez Gminę. W ocenie Gminy za wykonanie niezbędnych prac naprawczych ujmowanych w protokołach z przeglądów gwarancyjnych winien odpowiadać Wykonawca robót w ramach udzielonej przez siebie gwarancji.

(akta kontroli str. 266-269, 356-357)

W Gminie w wyniku wystąpienia nadmiernych opadów atmosferycznych w dniach 19-23 maja 2019 r. doszło do powstania szkód w infrastrukturze drogowej na łączną kwotę 1.169,5 tys. zł. Wartość uszkodzeń nawierzchni żwirowo-klińcowej, trzech dróg gminnych, w miejscu gdzie przebiegał Szlak wyniosła 324,7 tys. zł, z tego w miejscowości:

- Futoma kierunek Ulanica droga nr 150047R, 150098R, 150091R (działki nr 2641, 3502, 3367), na odcinku od km 0+000 do km 4+050 na kwotę 267,3 tys. zł;
- Futoma Dyraki droga nr 150091R (działka nr 3367), na odcinku od km 0+000 do km 0+870 na kwotę 57,4 tys. zł.

Powyższe szkody zostały oszacowane protokołem z dnia 17 czerwca 2019 r. przez gminną komisję ds. szacowania szkód powstałych w infrastrukturze komunalnej¹⁵ i zgłoszone do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego (PUW)¹⁶.

Po przeprowadzeniu wizji lokalnej przez pracowników PUW dokonano weryfikacji zgłoszonych strat protokołem¹⁷ z dnia 6 września 2019 r.

Łączną wartość strat w infrastrukturze drogowej Gminy w wyniku weryfikacji przez PUW oszacowano na kwotę 905 tys. zł, w tym uszkodzenia nawierzchni żwirowo-klíńcowej trzech dróg gminnych w miejscu gdzie przebiegał Szlak na kwotę 192 tys. zł, tj. w miejscowości:

- Futoma kierunek Ulanica droga nr 150047R, 150098R (działki nr 2641, 3502) na odcinku od km 0+000 do km 1+100 na kwotę 91 tys. zł;
- Futoma Dyraki droga nr 150091R (działka nr 3367) na odcinku od km 0+000 do km 0+870 na kwotę 101 tys. zł.

Wojewoda Podkarpacki pismem z dnia 27 stycznia 2020 r. zwrócił się do Burmistrza o wnikliwe przeanalizowanie zadań w zakresie usuwania klęsk żywiołowych z lat 2016 – 2019 i wskazanie maksymalnie 5 zadań usystematyzowanych według ich ważności do realizacji w roku 2020, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności. W piśmie wskazano również, że ze względu na ograniczone możliwości finansowe nie przewiduje się dotowania w 2020 r. m.in. remontu dróg o niskim znaczeniu, przeznaczonych do ruchu ściśle lokalnego.

Z uwagi na powyższe ograniczenia w dofinansowaniu zadań dotyczących m.in. remontu dróg o niskim znaczeniu i przeznaczonych dla ruchu ściśle lokalnego, dróg transportu rolnego czy obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych, zniszczone przez opady atmosferyczne drogi gminne w m. Futoma na działkach nr 2641, 3502 i 3367 nie znalazły się w przesłanych do PUW propozycjach zadań do dofinansowania w związku z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych z lat 2016 – 2019, do realizacji w 2020 r.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że *Gmina nie przystępowała dotychczas do remontu dróg uszkodzonych przez opady we własnym zakresie, z uwagi na zamiar ubiegania się w kolejnych latach o dofinansowanie od Wojewody Podkarpackiego.*

(akta kontroli str.266-269, 330-357)

d) W wyniku przeprowadzonych oględzin¹⁸ stanu technicznego dróg gminnych, przez które przebiegał Szlak oraz zlokalizowanych przy tych drogach MOR-ów stwierdzono, że:

- nawierzchnie dróg, mosty i przepusty, przez które przebiegał Szlak były w stanie dobrym lub zadowalającym (zgodnie z 4 stopniową skalą¹⁹), występowały pojedyncze ubytki w nawierzchni dróg gminnych dotyczące maksymalnie połowy szerokości jezdni (odcinki: 1, 2, 3, 4, 8, 13 i 15), ubytki te nie wpływały

¹⁵ Powołana Zarządzeniem Nr 51a/2019 Burmistrza Błażowej z dnia 20 maja 2019 r.

¹⁶ Pismem znak BiG.7021.55.1.powódz.2019 z dnia 18 czerwca 2019 r.

¹⁷ Nr 1/2019

¹⁸ Oględziny przeprowadzono w dniach 29-30 kwietnia 2020 r. przy udziale specjalisty w dziedzinie drogownictwa.

¹⁹ W zależności od natężenia oraz skali uszkodzeń, poszczególne nawierzchnie oceniane były wg czterostopniowej skali:

1) dobry - występuje nie więcej niż trzy rodzaje uszkodzeń, a ich natężenie oraz stopień szkodliwości jest bardzo mały. Odczuwalny jest komfort w czasie jazdy.

2) zadowalający - występują pojedyncze uszkodzenia, których natężenie oraz skala szkodliwości jest mała. Oznacza to, że natężenie uszkodzenia jest mniejsze niż 10% nawierzchni. Poza nielicznymi nierównościami zachowany jest komfort w czasie jazdy.

3) niezadowalający - występuje wiele uszkodzeń, których natężenie oraz skala szkodliwości jest średnia. Oznacza to, że natężenie uszkodzenia mieści się w przedziale 10-50% nawierzchni. Z powodu licznych nierówność nie zachowany jest komfort w czasie jazdy.

4) zły - występuje wiele rodzajów uszkodzeń, większość z nich występuje w natężeniu oraz skali dużej oznacza to, że natężenie uszkodzeń jest większe niż 50% nawierzchni. Odczuwalny jest dyskomfort w czasie jazdy.

na bezpieczeństwo ruchu rowerowego; dostępna szerokość jezdni dla ruchu rowerowego wynosiła od 3 do 4 m.

- występujące oznakowanie pionowe w większości przypadków rozmieszczone było w sposób logiczny i uzasadniony; występowały pojedyncze braki w oznakowaniu pionowym, w tym brak znaku R-4 na końcu odcinka 1 (na skrzyżowaniu) w celu jednoznacznego określenia przebiegu trasy oraz znaku R-4b na odcinku 17 dla osób nadjeżdżających od strony gminy Lubenia;
- na odcinku 13 oznakowanie pionowe Szlaku obrócone było względem osi drogi (znaki R-4, R-4a i R-4b), co może utrudniać czytelność i właściwą interpretację dla osób korzystających ze Szlaku;
- pobocza gruntowe drogi w większości w stanie zadowalającym, odcinkowo brak poboczy oraz zawyżenia w stosunku do poziomu jezdni (odcinek 3, 8, 9 i 13), odcinkowo zwężenia skrajni i przeszkoda w postaci słupa energetycznego, co może utrudniać wymijanie się z innymi pojazdami (odcinek 13);
- na MOR (typ P6) w ciągu drogi powiatowej nr 1422R brak dwóch pokryw koszy na odpady oraz deformację jednego stojaka rowerowego;
- na MOR (typ P6) w ciągu drogi gminnej nr 108068R (odcinek 15), wyposażenie kompletne, w tym: tablica informacyjna, kosze (4 szt.), stół z ławkami, stojak rowerowy, wiata, nawierzchnia z kostki brukowej, brak nasadzeń zieleni ozdobnej (Thuja Smaragd – 12 szt.), głęboki rów oddzielający MOR od drogi;
- na MOR (typ P12B) w ciągu drogi gminnej nr 108093R (odcinek 17), wyposażenie MOR: tablica informacyjna, informacja turystyczna, stojaki na rowery (6 szt.), kosz na odpady (2 zestawy po 4 szt. – brak pokryw), stoły (2 szt.), ławki (4 szt.), dwie wiaty, nawierzchnia z kostki brukowej, brak punktu bieżącej wody typu TOI TOI oraz brak nasadzeń zieleni ozdobnej (Thuja Smaragd – 30 szt.). Stoły ławki na MOR zanieczyszczone pyłem z drogi, kostka brukowa porośnięta mchem i zanieczyszczona pyłem drogowym.

Występująca na poboczach Szlaku roślinność niska, głównie trawy nie ograniczała widoczności i skrajni drogi.

Z oględzin wynika, że w ramach zagospodarowania terenu MOR (typ P6) w ciągu drogi gminnej nr 108068R, wskazane byłoby wydłużenie istniejącego przepustu przy wjeździe na MOR, tak aby zabezpieczyć użytkowników przed przypadkowym wpadnięciem do głębokiego rowu oddzielającego MOR od drogi.

(akta kontroli str. 414-462)

1.3.

a), b), c)

Gmina nie monitorowała osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu w okresie trwałości projektu pn. *Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej* i nie przekazywała takich informacji do Urzędu Marszałkowskiego czy PZDW.

W dokumentacji Urzędu brak było danych dotyczących osiągniętych i utrzymanych wskaźników produktu i rezultatu w okresie trwałości projektu.

W sprawie osiągnięcia i utrzymania wskaźników produktu i rezultatu przez cały okres trwałości projektu Burmistrz wyjaśnił m.in., że: *Gmina w ramach projektu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej” brała udział w roli Partnera na zasadach określonych Umową zawartą z PZDW z dnia 30 listopada 2012 r.[...]. Do zakresu działań Partnera – Gminy określonego w przedmiotowej umowie (wraz ze zmianami) należało m.in. zapewnienie trwałości rezultatów projektu w okresie 5 lat od daty zakończenia finansowego projektu, wobec czego Gmina corocznie ponosi koszty utrzymania trasy rowerowej na swoim terenie poprzez m.in. koszenie poboczy, sprzątnięcie MOR-ów, czy remonty odcinków dróg w ciągu trasy. Umowa nie precyzuje natomiast jakie wskaźniki produktu i rezultatu miały powstać w wyniku*

realizacji projektu na terenie gminy Błazowa. Umowa nie narzucała również na Partnera obowiązku dokonywania pomiarów wskaźników w poszczególnych latach okresu trwałości projektu.

(akta kontroli str.463-465)

d), e) W latach 2016 – 2020 (I kwartał), Gmina nie odnotowała przypadków z miejscami zagrożeń oraz wypadków z udziałem rowerzystów na odcinku Szlaku, przebiegającego przez teren Gminy. Gmina nie odnotowała również problemów czy trudności związanych z zarządzanym odcinkiem Szlaku na swoim terenie – poza opisanymi w pkt 1.2, lit. b), c) i d).

(akta kontroli str.463-468)

f) W okresie objętym kontrolą, do Gminy nie wpływały skargi, wnioski i zapytania związane z odcinkiem Szlaku.

(akta kontroli str.469)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W budżecie Gminy w latach 2016 - 2020 nie określono (wyodrębniono) środków finansowych na wydatki związane z utrzymaniem i eksploatacją Szlaku. W budżecie gminy na lata 2016 – 2020 planowano środki na bieżące utrzymanie i eksploatację dróg gminnych, w ogólnej kwocie planowanych wydatków budżetowych w dziale, rozdziale i paragrafie. Z tych środków ponoszono wydatki na utrzymanie i eksploatację zarządzanego odcinka Szlaku.

Zgodnie z § 5 ust. 6 Umowy Partnerskiej: *Partner zabezpieczy środki finansowe na utrzymanie i eksploatację trasy w latach 2016-2020. Koszy utrzymania trwałości Projektu powinny być określone co roku w budżecie Partnera. Koszty te powinny być przewidziane na naprawy doraźne w ciągu całego roku po przeglądach technicznych (2 razy w roku).*

Z kolei według art. 237 ust. 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, w planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego wyodrębnia się dochody i wydatki związane z realizacją zadań realizowanych w drodze umów lub porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str.5-265)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że: *Gmina zabezpieczyła środki w ogólnej kwocie planów wydatków na drogi publiczne gminne w paragrafach bieżących, tj. 4210, 4300, 4270 ponieważ Szlak przebiega w większości przez drogi gminne, w umowie nie było wzmianki że należy tworzyć analitykę przy planowaniu ww. wydatków.*

(akta kontroli str. 409-410)

2. Nieprawidłowo dokonano ewidencji w księgach rachunkowych wpływu dotacji i ewidencji części wydatków związanych z realizacją zadania pn. *Przebudowa drogi gminnej Błazowa Górna – Wilczak Nr 108068R w km od 0+430 do 0+880 na działkach nr ewidencyjny 300 i 450 w miejscowości Błazowa Górna.* Wpływ dotacji w kwocie 110,2 tys. zł zaewidencjonowano (dz. 600, rozdz. 60016) w § 620 z czwartą cyfrą „7”, zamiast w § 620 z czwartą cyfrą „8”.

Wydatki kwalifikowalne ze środków dotacji (EFRROW) w kwocie 110,2 tys. zł zaewidencjonowano (dz. 600, rozdz. 60016) w § 605 z czwartą cyfrą „7”, zamiast w § 605 z czwartą cyfrą „8”. Pozostałą część wydatków kwalifikowalnych ze środków

własnych Gminy w kwocie 63 tys. zł zaewidencjonowano prawidłowo, tj. w § 605 z czwartą cyfrą „9”.

Nieprawidłowo dokonano również ewidencji wydatków niekwalifikowalnych poniesionych ze środków własnych w kwocie 43 tys. zł. Wydatek ten zaewidencjonowano w § 605 z czwartą cyfrą 9, zamiast w § 605 z czwartą cyfrą „0”.

W opisie faktury nr F 06/062019 z dnia 28 czerwca z 2019 r. za realizację ww. zadania, przy zatwierdzaniu do wypłaty kwoty 216,2 tys. zł nie podano dekretacji, w tym klasyfikacji budżetowej.

Nieprawidłowo zaewidencjonowano także wydatek niekwalifikowalny za pełnienie obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego w ramach tego zadania w kwocie 5 tys. zł, tj. w § 605 czwartą cyfrą „9”, zamiast w § 605 z czwartą cyfrą „0”.

W opisie rachunku nr 2/2019 za pełnienie obowiązków inspektora nadzoru podano prawidłową klasyfikację budżetową, tj. § 605 z czwartą cyfrą „0”.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych, dochody publiczne, wydatki publiczne i przychody, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5, oraz środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3, klasyfikuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, według:*

1) *działów i rozdziałów - określających rodzaj działalności;*

2) *paragrafów - określających rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.*

Przychody, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4, oraz rozchody, o których mowa w art. 6 ust. 2, klasyfikuje się według paragrafów określających źródło przychodu lub rodzaj rozchodu.

Według załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁰: *klasyfikacja paragrafów wydatków jest czterocyfrowa. Czwartą cyfrą jest zero lub wymienione odpowiednie cyfry od 1 do 9. W opisie czwartej cyfry „8” ww. rozporządzenia podano m.in., że symbol ten stosuje się do oznaczenia wszystkich wydatków ponoszonych w trakcie realizacji przedsięwzięć w ramach danego programu lub projektu finansowanego ze środków pochodzących z budżetu UE, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, z wyłączeniem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, pkt 5 lit. c i d oraz pkt 6 ustawy (do których stosowana jest czwarta cyfra 5 lub 1) oraz z wyłączeniem budżetu środków europejskich, a także z wyjątkiem wydatków oznaczonych cyfrą 9. Symbol ten stosuje się również do oznaczenia wydatków ponoszonych na finansowanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, z udziałem funduszy unijnych finansujących Wspólną Politykę Rolną.*

(akta kontroli str.132-250, 258-265)

Skarbnik Gminy – Magdalena Wielgos wyjaśniła, że *środki dotacji i wydatki na zadanie pn. Przebudowa drogi gminnej Błazowa Górna – Wilczak nr 108068R zaewidencjonowano w księgach rachunkowych w paragrafach klasyfikacji budżetowej z czwartą cyfrą zgodnie z planami uchwały budżetowej oraz jej zmianami. W uchwale budżetowej z dnia 22 stycznia 2019 r. zaplanowano dochody z tytułu dotacji w kwocie 110.230 zł w dz.600, rozdz.60016 w § 6207. Przy planowaniu błędnie zinterpretowano czwartą cyfrę paragrafu dotacji i przyporządkowano cyfrę 7, zamiast 8, taki sam błąd popełniono przy planowaniu wydatków które zostały zaplanowane w dz.600, rozdz.60016 § 6057, zamiast 6058 oraz przy wydatkach niekwalifikowalnych § 6059 zamiast 6050.*

²⁰ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.

Na fakturze nr F 06/06/2019 oraz rachunku nr 2/2019 nie podano dekretacji oraz przy wymienionej fakturze nie podano klasyfikacji budżetowej przez przeoczenie jednakże zaksięgowano dokumenty zgodnie z istniejącym planem finansowym i na poprawnych kontach księgowych.

(akta kontroli str. 411-413)

3. W okresie objętym kontrolą, w Gminie nie przeprowadzono kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich zarządzanych dróg i mostów, w tym dróg i mostów gdzie przebiegał Szlak, do czego zobowiązują postanowienia art. 62 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*.

Zgodnie z art. 62 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy *Prawo budowlane*, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej (co najmniej raz w roku), polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu oraz instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska, a także kontroli okresowej (co najmniej raz na 5 lat), polegającej m.in. na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. W trakcie kontroli należy dokonać sprawdzenia wykonania zaleceń z poprzedniej kontroli (art. 62 ust. 1a). Kontrole powinny być dokonywane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane odpowiedniej specjalności (art. 62 ust. 4).

Przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich wynika również z art. 20 pkt. 10 ustawy z dnia z dnia 21 marca 1985 r. o *drogach publicznych*²¹. Zgodnie z ww. przepisem, *do zarządcy drogi należy w szczególności: przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich oraz przepraw promowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym weryfikację cech i wskazanie usterek, które wymagają prac konserwacyjnych lub naprawczych ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego.*

Burmistrz wyjaśnił, że *Gmina nie wykonywała kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich, o których mowa art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane, gdyż uznawała za wystarczające przeglądy wykonywane we własnym zakresie podczas objazdów dróg. Objazdy po drogach gminnych nie były dokumentowane.*

W ocenie NIK, kontrole okresowe oraz przeglądy dróg i mostów powinny być wykonywane i dokumentowane w ramach prowadzonej ewidencji.

Objazdy dróg wykonywane przez Gminę we własnym zakresie, to nie to samo, co kontrole okresowe obiektów budowlanych, wymagane przepisami art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy *Prawo budowlane*, które powinny być wykonywane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności.

(akta kontroli str. 266-269)

4. W Gminie nie prowadzono ewidencji dróg gminnych, obiektów mostowych i przepustów w formie książek dróg, dzienników objazdu dróg, książek obiektów mostowych oraz kart obiektów mostowych, tj. w sposób określony przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. *w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom*²².

²¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 470, ze zm.

²² Dz. U. Nr 67, poz. 582.

Dokumentację w zakresie dróg i obiektów mostowych w Gminie stanowiły m.in.: uchwały Rady Miejskiej w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych z lat 2010-2011, uchwała Nr 3/47/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 9 grudnia 2014 r. nadająca numerację drogom powiatowym i gminnym, zestawienie mostów oraz informacje przekazywane corocznie Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad o sieci dróg publicznych.

Zgodnie z § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia, ewidencja obejmuje następujące dokumenty ewidencyjne:

- 1) książkę drogi, której wzór określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) dziennik objazdu dróg, którego wzór określa załącznik nr 2;
- 3) mapę techniczno-eksploatacyjną dróg, sporządzaną z zastosowaniem znaków umownych określonych w załączniku nr 3 – nie sporządza się takich map dla dróg gminnych;
- 4) książki obiektów mostowych oraz tuneli, których wzory określa załącznik nr 4;
- 5) kartę obiektu mostowego, której wzór określa załącznik nr 5;
- 6) wykazy obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów, których wzory określa załącznik nr 6.

Książkę drogi prowadzi właściwy zarządca drogi oddzielnie dla każdego odcinka drogi. Dziennik objazdu dróg prowadzi właściwy zarządca drogi oddzielnie dla każdej kategorii drogi. Książki obiektu mostowego oraz tunelu sporządza się w jednym egzemplarzu i prowadzi się osobno dla każdego obiektu mostowego oraz tunelu. Kartę obiektu mostowego sporządza się i prowadzi w pięciu egzemplarzach, osobno dla: mostów, wiaduktów i estakad, gdy rozpiętość teoretyczna przynajmniej jednego z przęseł jest większa niż 20 m lub całkowita długość obiektu jest równa 50 m lub większa. Wykaz obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów prowadzi się dla wszystkich obiektów mostowych, tuneli, promów i przepustów o świetle otworu równym lub większym niż 150 cm. Aktualizowania ewidencji dokonuje się na bieżąco, nie później niż do końca pierwszego kwartału każdego roku kalendarzowego za rok kalendarzowy bezpośrednio poprzedzający.

Burmistrz wyjaśnił, że w Gminie nie prowadzono ewidencji dróg gminnych, obiektów mostowych i przepustów w formie książek dróg, dzienników objazdu dróg, książek obiektów mostowych oraz kart obiektów mostowych, tj. w sposób określony przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. [...] z uwagi na brak wystarczających zasobów kadrowych, by własnymi siłami sporządzić ww. ewidencję, a także z powodu ograniczonych środków finansowych w budżecie Gminy by zlecić sporządzenie ww. ewidencji podmiotowi zewnętrznemu. W najbliższym czasie Gmina podejmie czynności zmierzające do ustalenia i zabezpieczenia niezbędnych środków finansowych celem wykonania i późniejszego prowadzenia ewidencji dróg gminnych, obiektów mostowych i przepustów zgodnie z wymogami ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 290-329, 681-684)

5. W wyniku przeprowadzonych oględzin stanu technicznego dróg gminnych, przez które przebiegał Szlak oraz zlokalizowanych przy tych drogach MOR-ów stwierdzono następujące stany nieprawidłowe w utrzymaniu Szlaku i MOR, tj.:

- występowały pojedyncze ubytki w nawierzchni dróg gminnych dotyczące maksymalnie połowy szerokości jezdni (odcinki: 1, 2, 3, 4, 8, 13 i 15), ubytki te nie wpływały na bezpieczeństwo ruchu rowerowego;
- występowały pojedyncze braki w oznakowaniu pionowym, w tym brak znaku R-4 na końcu odcinka 1 (na skrzyżowaniu) w celu jednoznacznego określenia przebiegu trasy oraz znaku R-4b na odcinku 17 dla osób nadjeżdżających od strony gminy Lubenia;

- na odcinku 13 oznakowanie pionowe Szlaku obrócone było względem osi drogi (znaki R-4, R-4a i R-4b), co może utrudniać czytelność i właściwą interpretację dla osób korzystających ze Szlaku;
- odcinkowo stwierdzono brak poboczy oraz ich zawyżenia w stosunku do poziomu jezdni (odcinek 3, 8, 9 i 13), odcinkowo zwężenia skrajni i przeszkoda w postaci słupa energetycznego, co może utrudniać wymijanie się z innymi pojazdami (odcinek 13);
- na MOR (typ P6) w ciągu drogi gminnej nr 108068R (odcinek 15), brak było nasadzeń zieleni ozdobnej (Thuja Smaragd – 12 szt.);
- na MOR (typ P12B) w ciągu drogi gminnej nr 108093R (odcinek 17), brak było ośmiu pokryw koszy na odpady (dwa zestawy koszy po 4 szt. na zestaw), brak punktu bieżącej wody typu TOI TOI oraz brak nasadzeń zieleni ozdobnej (Thuja Smaragd – 30 szt.). Ponadto stwierdzono zanieczyszczenia ławek i stołów pyłem drogowym oraz zabrudzoną i porośniętą mchem kostką brukową.

Zgodnie z § 4 ust. 4 pkt 12 Umowy Partnerskiej, do zakresu odpowiedzialności Partnera należy w szczególności zapewnienie trwałości projektu na swoim obszarze przez okres 5 lat od daty finansowego zakończenia projektu. Ponadto, § 5 ust. 6 tej umowy zobowiązywał Gminę do zabezpieczenia środków finansowych m.in. na doraźne naprawy.

(akta kontroli str. 414-462)

Burmistrz odnosząc się do stwierdzonych podczas oględzin nieprawidłowości w utrzymaniu Szlaku wyjaśnił, że:

- ubytki w nawierzchniach dróg gminnych z kruszywa zostaną uzupełnione po wykonaniu wiosennego objazdu kontrolnego stanu dróg gminnych (odcinki 1, 2, 3, 4, 8, 13, 15);
- brakujące oznakowania pionowe zostaną uzupełnione o znaki R-4 (odcinek 1), R-4b (odcinek 17), a przechylone i niewłaściwie skierowane zostaną poprawione (odcinek 13);
- od czasu wykonania przez Inwestora – PZDW w Rzeszowie zadania polegającego na wybudowaniu Szlaku rowerowego Gmina nie ingerowała w ukształtowanie terenu przy drogach gminnych w sposób wpływający na ograniczenie bezpieczeństwa ruchu. Inwestor wytyczając trasę Szlaku rowerowego oraz odbierając wykonane roboty budowlane zapoznał się z występującymi na terenie gminy Błażowa warunkami terenowymi (w tym z szerokościami pasa drogowego i istniejącym uzbrojeniem w postaci usytuowania słupów energetycznych w pobliżu pasa drogowego w szczególności w odcinku 13) i nie wnosił do nich zastrzeżeń (w tym do długości przepustu przy wjeździe na MOR P-6 w odcinku 15), nie informował również Gminy o konieczności przebudowania poboczy dróg gminnych, korpusu drogi (odcinki 8, 9, 13) czy korytka muldowego grzebieniowego (odcinek 11). W ramach bieżącego utrzymania dróg uszkodzone pobocza zostaną wyremontowane, a pozostałe wykoszone;
- MOR: podczas wiosennego przeglądu gwarancyjnego zostaną zgłoszone Wykonawcy robót następujące braki i usterki celem naprawy: brakujące pokrywy koszy na odpady w MOR P-6 oraz MOR P-12b (odcinki 10, 17), zdeformowany stojak rowerowy (odcinek 10), brakujące nasadzenia zieleni ozdobnej Thuja Smaragd (odcinki 15, 17). W przypadku uzasadnionej odmowy wykonania napraw gwarancyjnych przez Wykonawcę, Gmina usunie usterki występujące w odcinkach Szlaku zarządzanych przez siebie. Gmina wstrzyma się z uzupełnieniem MOR P-12b w brakujący punkt bieżącej wody typu toi-toi do czasu przedłożenia przez PZDW, dokumentu potwierdzającego jego wbudowanie w trakcie realizacji robót

(odcinek 17). Stoły, ławki i kostka brukowa zanieczyszczone pyłem z drogi gminnej, zostaną uprzątnięte (odcinek 17).

(akta kontroli str. 685)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina realizowała zadania mające na celu zachowanie trwałości projektu dotyczącego Szlaku na terenie Gminy.

W budżecie Gminy w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą (2016-2020) planowano środki na bieżące utrzymanie i eksploatację dróg gminnych, w tym także tych, gdzie przebiegał Szlak. Nie określono jednak (poprzez ich wyodrębnienie) środków na utrzymanie Szlaku, co było niezgodne z art. 237 ust. 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych oraz § 5 ust. 6 Umowy Partnerskiej.

Wydatki na zadania związane z utrzymaniem i eksploatacją Szlaku ponoszono zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych i regulacjach wewnętrznych.

Przeprowadzone oględziny wykazały, że odcinki Szlaku utrzymywane były w należytym stanie technicznym i estetycznym. Nawierzchnie dróg, mosty i przepusty, przez które przebiegał Szlak, znajdowały się w stanie dobrym lub zadowalającym, występowały pojedyncze ubytki w nawierzchni dróg, które nie wpływały na bezpieczeństwo ruchu rowerowego. Oznakowanie pionowe Szlaku w większości przypadków rozmieszczone było w sposób logiczny i uzasadniony.

Do czasu zakończenia kontroli NIK nie wyjaśniono braku: punktu bieżącej wody typu TOI TOI oraz nasadzeń zieleni ozdobnej na MOR.

W Gminie nie przeprowadzano kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich zarządzanych dróg i mostów, w tym dróg i mostów gdzie przebiegał Szlak, czym naruszono przepisy art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane.

Prowadzone kontrole dróg, w tym Szlaku, sprowadzały się do corocznych objazdów dróg i ustalaniu bieżących potrzeb remontowych i inwestycyjnych (których nie udokumentowano) oraz do udziału w przeglądach gwarancyjnych Szlaku.

Gmina nie monitorowała osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu w okresie trwałości projektu pn. *Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej*, gdyż nie zobowiązywała jej do tego Umowa Partnerska.

Zdaniem NIK, zalecane byłoby wydłużenie istniejącego przepustu przy wjeździe na MOR w ciągu drogi gminnej nr 108068R, tak aby zabezpieczyć użytkowników Szlaku przed przypadkowym wpadnięciem do głębokiego rowu oddzielającego ten MOR od drogi.

OBSZAR

2. Działania podejmowane na rzecz efektywnego funkcjonowania Szlaku, w tym rozwoju infrastruktury towarzyszącej.

2.1.

Opis stanu faktycznego

a), b) W okresie objętym kontrolą, Gmina nie gromadziła informacji, danych dotyczących rzeczywistego wykorzystania Szlaku rowerowego i infrastruktury towarzyszącej w zakresie rekreacyjno-turystycznym.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że *Gmina nie gromadzi informacji o rzeczywistym wykorzystaniu rekreacyjno-turystycznym Szlaku Rowerowego i infrastruktury towarzyszącej przez indywidualne osoby. Gmina nie gromadzi danych dotyczących infrastruktury towarzyszącej Szlaku. Gmina dysponuje jedynie informacjami o wydarzeniach organizowanych przez siebie lub przez jednostki organizacyjne. Informacje dotyczące Rodzinnego Rajdu Rowerowego nie były analizowane.*

Wykorzystano je natomiast na stronach internetowych organizatorów rajdu: Burmistrza oraz GOK.

(akta kontroli str. 470-492)

2.2.

a), b)

Gmina Błażowa określana jest jako gmina o charakterze krajoznawczo-wypoczynkowym, z dominującą funkcją krajoznawczą, a na stronie internetowej <http://www.blazowa.com.pl/turystyka> podano, że: *obszar całej gminy to nieodkryty raj dla turystyki rowerowej.*

Gmina bazuje na następujących dokumentach strategicznych:

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Błażowa oraz określenia polityki przestrzennej* (dalej: Studium), uchwalone uchwałą Nr XII/92/2000 Rady Miejskiej z dnia 29 lutego 2000 r.,
- *Plan Rozwoju Lokalnego*, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Nr XIX/99/2004 z dnia 13 lipca 2004 r.

Powyższe dokumenty planistyczno-strategiczne Gminy nie były aktualizowane od czasu ich powstania, wobec czego nie ujmowano w nich zadań bezpośrednio związanych z utrzymaniem i wykorzystaniem Szlaku.

Gmina posiada również opracowany w 2016 r. dokument pn. *Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2016-2019 dla Miasta i Gminy Błażowa.*

Jak wyjaśnił Burmistrz, *dokument ten nie porusza tematyki Szlaku Rowerowego Green Velo, ponieważ przy trasie Szlaku nie znajdują się ujęte w nim zabytki.*

W Urzędzie podjęto działania mające na celu opracowanie *Strategii Rozwoju dla Gminy Błażowa na lata 2020-2030*²³. Termin realizacji, według podpisanej umowy²⁴, wyznaczono do 31 maja 2020 r.

Burmistrz wyjaśnił, że *w opracowywanej obecnie Strategii Rozwoju dla Gminy Błażowa na lata 2020 – 2030 zostaną ujęte działania promujące Gminę, turystykę rowerową oraz Szlak Rowerowy Green Velo.*

(akta kontroli str.493-527, 581-590, 615-653)

c)

W dokumentacji Urzędu nie było materiałów dotyczących współpracy z innymi podmiotami w zakresie zarządzania odcinkiem Szlaku, w tym na rzecz tworzenia niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, poza współpracą z PZDW na podstawie Umowy Partnerskiej.

Burmistrz wyjaśnił, że *w zakresie budowy oraz zarządzania odcinkiem Szlaku Rowerowego Green Velo oraz tworzenia niezbędnej infrastruktury towarzyszącej Gmina od 2012 roku współpracuje z PZDW w Rzeszowie. Współpraca ta polega na udostępnieniu na potrzeby realizacji projektu „Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej” wyznaczonych dróg gminnych, udziale przedstawiciela Gminy w przeglądach gwarancyjnych organizowanych przez PZDW oraz na zapewnieniu przez Gminę trwałości rezultatów projektu w okresie 5 lat od daty zakończenia finansowego projektu. Wśród wymiernych efektów tej współpracy należy wskazać m.in. powstanie i funkcjonowanie Szlaku Rowerowego (o długości na terenie gminy*

²³ W wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 8 października 2019 r. znak LRZ.410.010.01.2019 z kontroli P/19/014 *Lokalne bezpieczeństwo energetyczne*, stwierdzono brak aktualnego dokumentu określającego politykę rozwoju Gminy.

²⁴ Umowa nr 3/2020 z dnia 23 marca 2020 r. na opracowanie *Strategii Rozwoju dla Gminy Błażowa na lata 2020 – 2030.*

Błażowa wynoszącej 13 km 863 mb) wraz z trzema Miejscami Obsługi Rowerzystów. Gmina nie współpracowała z innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie zarządzania odcinkiem Szlaku, ponieważ nie przewidywała tego umowa partnerska zawarta w 2012 roku z PZDW, a także z uwagi na fakt, iż do Gminy nie zgłosił się żaden podmiot zewnętrzny zainteresowany współpracą w zakresie zarządzania Szlakiem na terenie Gminy Błażowa.

(akta kontroli str.358-401, 493-499, 615-616)

d)

Podmiotem wdrażającym system rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (dalej: MPR) w województwie podkarpackim był Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie.

Gmina w ramach promocji Szlaku w dniu 1 lutego 2017 r. na stronie internetowej www.blazowa.com.pl zamieściła ogłoszenie o rozpoczęciu naboru podmiotów prowadzących dedykowaną działalność celem uzyskania statusu MPR. Zaproszono do współpracy: podmioty świadczące usługi noclegowe i gastronomiczne, podmioty świadczące atrakcje i udzielające informacji turystycznych oraz inne podmioty, w tym: sklepy wielobranżowe, serwisy rowerowe, wypożyczalnie rowerów i sprzętu turystycznego.

Według portalu www.greenvelo.pl na terenie Gminy znajdowały się cztery miejsca o statusie MPR, w tym:

- Kościół parafialny św. Marcina w Błażowej, w odległości ok. 0,74 km od Szlaku,
- Restauracja Stary Bank w Błażowej, w odległości ok. 0,61 km od Szlaku,
- Winnica Mazurak w Błażowej Dolnej, w odległości ok. 1 km od Szlaku,
- Prywatne Muzeum Kultury Materialnej Wsi Podkarpackiej „Potoki” w Błażowej, w odległości ok. 0,2 km od Szlaku.

Gmina Błażowa nie prowadziła z ww. podmiotami współpracy związanej z funkcjonowaniem Szlaku.

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie współpracowała w zakresie zarządzania Szlakiem z podmiotami posiadającymi rekomendację MPR, ponieważ podmioty te nie zgłaszały propozycji nawiązania takiej współpracy. Gmina na mocy Umowy Partnerskiej dotyczącej budowy i utrzymania Szlaku Rowerowego nie była zobowiązana do nawiązania takiej współpracy.

(akta kontroli str. 493-499, 531-552, 615-616)

e)

W dniu 12 marca 2020 r. podczas wspólnego posiedzenia Komisji ds. Gospodarczych, Budżetu, Finansów, Rolnictwa i Ochrony Środowiska oraz Komisji ds. Obywatelskich Rady Miejskiej poruszony został przez Radną problem złego stanu nawierzchni Ścieżki Rowerowej biegnącej przez miejscowość Futoma. Burmistrz zadeklarował zwrócenie uwagi na nawierzchnię ścieżek rowerowych przy corocznym przeglądzie dróg gminnych.

Poza powyższą sprawą, problematyka związana z funkcjonowaniem Szlaku i infrastruktury towarzyszącej nie była poruszana na sesjach Rady Miejskiej.

W trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono występowanie niewielkich ubytków nawierzchni na tym odcinku Szlaku, co opisano w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 553-556)

f)

Gmina w odniesieniu do realizacji zadań mających na celu wykorzystanie Szlaku i rozwoju infrastruktury towarzyszącej nie powoływała ani nie uczestniczyła

w powołaniu instytucji otoczenia biznesu jak np.: fundusz poręczeń kredytowych, fundusz pożyczkowy, lokalna grupa działania, MOF (Miejski Obszar Funkcjonowania), inkubator przedsiębiorczości, centrum informacyjne, agencja rozwoju lokalnego.

(akta kontroli str. 493-499)

g)

Na lata 2016-2020 Rada Miejska uchwaliła roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*²⁵.

Programy zostały uchwalone na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu. Projekty tych programów, przed ich uchwaleniem, nie zostały poddane konsultacjom. Nie sporządzano również i nie przedkładano Radzie Miejskiej sprawozdań z realizacji poszczególnych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Uchwalone przez Radę programy współpracy z organizacjami pozarządowymi zawierały w szczególności: cel główny i cele szczegółowe programu; zasady współpracy; zakres przedmiotowy; formy współpracy; priorytetowe zadania publiczne; okres realizacji programu; sposób realizacji programu; wysokość środków planowanych na realizację programu; sposób oceny realizacji programu; informację o sposobie tworzenia programu oraz o przebiegu konsultacji; tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert. Wśród priorytetowych obszarów współpracy zawartych w poszczególnych programach znalazły się m.in. dotyczące upowszechniania turystyki oraz upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

W § 11 uchwalonych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, zamieszczono informację o sposobie tworzenia programu współpracy oraz przebiegu konsultacji, w tym, że przygotowanie programu współpracy objęło realizację następujących działań, m.in.: skierowanie projektu programu współpracy do konsultacji poprzez upublicznienie na stronie internetowej Gminy.

W dokumentacji Urzędu brak było dowodów na przeprowadzenie konsultacji projektów programów poprzez upublicznienie na stronie internetowej Gminy.

Zapisy programów współpracy nie odnosiły się wprost do wykorzystania Szlaku, czy rozwoju infrastruktury towarzyszącej wokół tego Szlaku. Gmina w ramach uchwalonych programów współpracy nie zlecała organizacjom pozarządowym i innym podmiotom zadań dotyczących wykorzystania Szlaku i nie ponosiła w tym zakresie wydatków.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* „Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji”. Informacje o sposobie tworzenia Programu współpracy oraz o przebiegu przedmiotowych konsultacji zawarto w § 11 w/w Uchwały.

(akta kontroli str. 591-614, 654-678)

²⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm., dalej także: Programy współpracy lub Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

h)

Gmina Błażowa nie współpracowała z innymi podmiotami w zakresie realizacji zadań mających na celu wykorzystanie Szlaku Rowerowego Green Velo i rozwoju infrastruktury towarzyszącej.

Do form wsparcia przez Gminę podmiotów zewnętrznych, które realizują własne zadania, wykorzystując przy tym Szlak, należy zaliczyć rozpowszechnianie informacji o działalności tych podmiotów poprzez publikacje artykułów na stronie internetowej Gminy www.blazowa.com.pl, np.:

- artykuł z dnia 18 lipca 2016 r. *Rozwój turystyki rowerowej w gminie Błażowa*, w którym opisano pozyskanie przez *Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Błażowa IMPULS* dofinansowania w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi UE. W ramach pozyskanych środków Stowarzyszenie IMPULS m.in. uruchomiło w Błażowej wypożyczalnię rowerów, w ramach której zainteresowane osoby mają możliwość wypożyczenia łącznie 20 zestawów rowerowych: 8 rowerów męskich, 8 rowerów damskich oraz 4 dziecięce, wraz z kaskami i kamizelkami odbłaskowymi. W ramach tego projektu na terenie gminy Błażowa wytyczono również 3 trasy rowerowe: szosową, szosowo-terenową oraz terenową, z których trasa szosowo-terenowa na długości 9,6 km przebiega po Szlaku Rowerowym Green Velo (w tym na długości około 6,1 km po Szlaku zarządzanym przez Gminę);
- artykuł w zakładce *Kultura i turystyka* pod nazwą *POTOKI - prywatne muzeum kultury materialnej wsi podkarpackiej*, w którym opisano historię powstania muzeum oraz jego obecną formę działalności.

Przy realizacji powyższych form wsparcia Gmina nie poniosła kosztów finansowych, artykuły opracował pracownik Urzędu przy współdziałaniu podmiotów, których dotyczą.

Powyższe artykuły mogły przyczynić się do zwiększenia wykorzystania Szlaku poprzez przekazanie informacji o możliwościach spędzania aktywnego wypoczynku na terenie Gminy. Artykuł o rozwoju turystyki rowerowej w Gminie, od czasu jego publikacji, wyświetlono ponad 16 tysięcy razy.

(akta kontroli str. 493-499, 557-567)

i)

W okresie objętym kontrolą, Burmistrz wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Błażowej (GOK) organizował Rodzinny Rajd Rowerowy (Rajd), którego trasa prowadziła po części Szlaku. W latach 2016-2019 łącznie zorganizowano trzy edycje Rajdu, w którym wzięło udział ok. 790 uczestników, tj.:

- w dniu 31 lipca 2016 r. zorganizowano X edycję Rajdu, w której wzięło udział ok. 160 uczestników, trasa tego Rajdu na odcinku ok. 9,3 km prowadziła po Szlaku w miejscowościach Kąkolówka (przy drodze powiatowej 1422R) oraz Futoma (przy drodze powiatowej 1426R) oraz po drogach gminnych wewnętrznych i publicznych;
- w dniu 6 sierpnia 2017 r. zorganizowano XI edycję Rajdu, w której wzięło udział ok. 170 uczestników, trasa Rajdu przebiegała po Szlaku na odcinku ok. 2,1 km, pomiędzy miejscowościami Hermanowa i Błażowa Dolna Wola;
- w dniu 5 sierpnia 2018 r. zorganizowano XII edycję Rajdu, w której wzięło udział ok. 160 uczestników, trasa tego Rajdu prowadziła między innymi drogami gminnymi, pomiędzy miejscowościami Błażowa, Dylągówka, Błażowa Dolna i Błażowa;
- w dniu 11 sierpnia 2019 r. zorganizowano XIII edycję Rajdu, w której wzięło udział ok. 300 uczestników, trasa tego rajdu przebiegała m.in. po części Szlaku

(odcinek 115 m), pomiędzy miejscowościami Błazowa Górna i Lecka-Wenecja i drogą powiatową nr 1411R.

(akta kontroli str. 358-401, 470-492)

Promocję Szlaku prowadzono również poprzez publikację artykułów na stronach internetowych Gminy www.blazowa.com.pl, Burmistrza www.burmistrz.blazowa.net, czy w mediach społecznościowych. Ponadto informacje o funkcjonowaniu Szlaku, jak również o miejscach, które uzyskały rekomendacje MPR, znalazły się w publikacjach:

- *Gmina Błazowa. Przewodnik turystyczny*, wydany w 2016 roku²⁶;
- *Gmina Błazowa. Na kilka dni lub na całe życie*, wydany w 2018 roku²⁷.

Promocję Szlaku prowadzono także poprzez organizację imprez plenerowych, takich jak *Rodzinne Rajdy Rowerowe*, które odbywały się corocznie począwszy od 2007 roku, a ich edycje zorganizowane w latach 2016, 2017, 2019 przebiegały w części po trasie Szlaku. Informacja o X Rajdzie zamieszczona została również w czasopiśmie Samorządu Gminy: *Kurier Błazowski nr 152* (wrzesień/październik 2016). O Szlaku pisano również w *Kurierze Błazowskim nr 154* (styczeń/luty 2017) w artykule pt. *Potoki - Prywatne Muzeum Kultury Materialnej Wsi Podkarpackiej*.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że na stronie internetowej Gminy znajdują się informacje dotyczące możliwości noclegu czy skorzystania z bazy gastronomicznej w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy, wśród których jest wymieniona Restauracja Stary Bank, posiadająca status MPR. Nie zamieszczano natomiast linków do podmiotów posiadających rekomendację MPR z uwagi na fakt, iż nie było to przedmiotem umowy zawartej z PZDW z dnia 30 listopada 2012 r. w sprawie określenia zasad współpracy [...]. Gmina nie prowadzi punktu informacji turystycznej. Promocja Szlaku odbywała się zawsze przy okazji organizacji wydarzeń plenerowych, wydawania publikacji o Gminie i przewodników turystycznych, zamieszczania artykułów na stronach internetowych, wobec czego nie wydzielano wydatków ponoszonych w związku z promocją Szlaku.

Efektami promocji Szlaku przez Gminę oraz portal internetowy www.greenvelo.pl jest niewątpliwie zauważalny wzrost liczby rowerzystów aktywnie spędzających czas na terenie Gminy, przejeżdżających zarówno po drogach gminnych, powiatowych jak i po wytyczonych trasach rowerowych, w tym po trasie Szlaku.

(akta kontroli str. 493-499, 568-580)

j)

Burmistrz wyjaśnił, że: na terenie Gminy odnotowuje się stały wzrost zainteresowania turystyką rowerową, zauważalny m.in. w corocznie zwiększającej się liczbie uczestników Rodzinnych Rajdów Rowerowych organizowanych przez Burmistrza oraz GOK, a także podczas wykonywania w terenie obowiązków służbowych przez pracowników Urzędu. Gmina nie prowadzi natomiast pomiarów ruchu turystycznego i rozwoju turystyki na swoim terenie.

(akta kontroli str.497-499)

2.3.

a), b)

Gmina nie planowała dotychczas żadnych działań, zadań, przedsięwzięć w zakresie zarządzania Szlakiem, w tym rozbudowy infrastruktury towarzyszącej

²⁶ ISBN 978-83-944972-0-0.

²⁷ ISBN 978-83-944972-1-7.

w perspektywie długookresowej, zwłaszcza po zakończeniu okresu trwałości projektu.

Burmistrz wyjaśnił, że: *w przypadku wystąpienia uszkodzeń w nawierzchniach dróg gminnych, po których przebiega trasa Szlaku, Gmina będzie w miarę możliwości finansowych planować i wykonywać remonty, czy przebudowy dróg gminnych. Dalszy rozwój sieci tras rowerowych, w tym dobudowywanie i dołączanie nowych tras i ścieżek rowerowych nie było dotychczas planowane przez Gminę z uwagi na ograniczone możliwości finansowe. Kontynuowanie działań mających na celu dalszy rozwój sieci tras rowerowych możliwe będzie dopiero po pozyskaniu dofinansowania ze źródeł zewnętrznych i zabezpieczeniu środków finansowych w budżecie Gminy.*

(akta kontroli str. 679-680)

c)

Burmistrz wyjaśnił, że *do trudności w zarządzaniu przez Gminę Szlakiem w okresie trwałości projektu, które będą mogły mieć negatywny wpływ na jego utrzymanie po okresie trwałości projektu, należy zaliczyć brak wystarczających środków finansowych niezbędnych do naprawy nawierzchni dróg gminnych, po których przebiega trasa Szlaku, w szczególności uszkodzonych w wyniku nadmiernych opadów atmosferycznych.*

(akta kontroli str.679)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uchwalenie przez Radę Miejską rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi nie zostało poprzedzone konsultacjami z organizacjami pozarządowymi, do czego zobowiązywał art. 5a ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zgodnie z art. 5a ust. 1 ww. ustawy, *organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwala, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, przeprowadzonych w sposób określony w art. 5 ust. 5, roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Roczny program współpracy jest uchwalany do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu.*

Z kolei art. 5 ust. 5 ustawy stanowi, że *organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.*

Burmistrz wyjaśnił, że *program współpracy z organizacjami pozarządowymi (uchwalany corocznie przez Radę Miejską) w latach 2016 – 2020 nie był konsultowany z tymi organizacjami poprzez upublicznienie projektu programu na stronie internetowej Gminy. Zapisy programu są w swojej treści praktycznie niezmiennie od roku 2013-2014, są więc wszystkim zainteresowanym dobrze znane. Organizacje nie chcą konsultować programu, tylko wiedzieć czy dla nich znajdują się jakieś środki finansowe. Zapisy obszarów współpracy są na tyle szerokie, że każda z organizacji (według bazy KRS na terenie Gminy jest obecnie 37 takich organizacji) mogłaby wykonywać zadania publiczne Gminy, gdyby w budżecie były środki finansowe. Środki przewidziane w programie w 99% są wykorzystywane na bieżącą działalność stowarzyszeń i klubów sportowych.*

NIK zwraca uwagę, że wymóg przeprowadzenia konsultacji przed uchwaleniem rocznego programu współpracy jest przejawem jawności działania administracji publicznej oraz zasady pomocniczości. Zainteresowani mogą wypowiedzieć się na temat związany z ich działalnością, a program współpracy powinien zostać uchwalony z uwzględnieniem ich potrzeb.

(akta kontroli str. 591-614, 654-678)

2. W okresie objętym kontrolą, w Gminie nie sporządzono i nie przedłożono Radzie Miejskiej sprawozdań z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w poszczególnych latach, stosownie do zapisów art. 5a ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Radzie Miejskiej przedkładano w I kwartale każdego roku Sprawozdanie z Działalności Ludowego Zespołu Sportowego oraz Sprawozdanie Zarządu z Działalności LKS Błazowianka.

Zgodnie z art. 5a ust. 3. ww. ustawy, *organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, nie później niż do dnia 31 maja każdego roku, jest obowiązany przedłożyć organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego oraz opublikować w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdanie z realizacji programu współpracy za rok poprzedni.*

Burmistrz wyjaśnił m.in., że z racji tego, że prawie wszystkie środki z programu wykorzystują stowarzyszenia i kluby sportowe, corocznie w uchwale Rady Miejskiej w sprawie planu pracy jest punkt „Informacja (sprawozdanie) na temat sportu w Gminie”. Sprawozdania w formie pisemnej wraz z omówieniem Burmistrza są publicznie prezentowane na sesji Rady Miejskiej – radni i zainteresowani otrzymują pisemne sprawozdania, ale nie są publikowane w BIP. Sprawozdania te są zawężone w stosunku do zapisów art. 5a ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, obejmują to co jest faktycznie realizowane z programu.

W ocenie NIK, przedstawienie Radzie Miejskiej sprawozdań z działalności poszczególnych klubów sportowych czy stowarzyszeń nie jest tożsame z wykonaniem obowiązku wynikającego z art. 5a ust. 3 ww. ustawy, tj.: z przedłożeniem Radzie sprawozdania z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Sprawozdania te bowiem nie zawierały elementów wymaganych § 10 ust. 1 ww. programów²⁸.

(akta kontroli str.591-614, 654-678)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina posiadająca charakter krajoznawczo-wypoczynkowy w ograniczonym zakresie podejmowała działania na rzecz efektywnego funkcjonowania, w tym wykorzystywania Szlaku Green Velo.

Gmina nie posiadała wiedzy o rzeczywistym wykorzystaniu Szlaku. Nie gromadzono w tym zakresie żadnych informacji. Gmina dysponowała jedynie informacjami o organizowanych Rajdach Rodzinnych. Informacje te nie były analizowane. Wykorzystano je natomiast na stronach internetowych organizatorów rajdu.

²⁸ W którym określono, że: *oceniając sposób realizacji Programu współpracy należy uwzględnić następujące mierniki efektywności realizacji Programu w danym roku: liczbę ogłoszonych otwartych konkursów ofert; liczbę ofert, które wpłynęły od organizacji; liczbę umów zawartych z organizacjami na realizację zadań publicznych w ramach środków finansowych przekazanych organizacjom przez Burmistrza; wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetu Gminy na realizację zadań publicznych przez organizacje; liczbę osób, które były adresatami (beneficjentami) działań publicznych realizowanych przez organizacje.*

Promocję Szlaku prowadzono głównie poprzez publikacje artykułów na stronach internetowych Gminy, Burmistrza, czy w mediach społecznościowych. Informacje o Szlaku znalazły się również w dwóch publikacjach opracowanych przez Gminę.

Gmina z uwagi na ograniczone możliwości finansowe nie planowała również żadnych działań, zadań, przedsięwzięć w zakresie zarządzania Szlakiem, w tym dotyczących rozbudowy infrastruktury towarzyszącej w perspektywie długookresowej. Dalszy rozwój sieci tras rowerowych, w tym dobudowywanie i dołączanie nowych tras i ścieżek, uzależniano od pozyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych i zabezpieczenia własnych środków finansowych w budżecie Gminy.

W Gminie nie planowano działań na rzecz efektywnego funkcjonowania Szlaku i zarządzania nim po okresie trwałości projektu. Brak było w tym zakresie stosownych zapisów w dokumentach planistyczno-strategicznych Gminy. Dopiero w trakcie kontroli NIK zadeklarowano umieszczenie w tworzonej Strategii Rozwoju Gminy zapisów promujących Gminę i turystykę rowerową (w tym Szlak).

W Gminie uchwalone zostały przez Radę Miejską roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Projekty tych programów nie zostały jednak poprzedzone konsultacjami przeprowadzonymi z tymi organizacjami, do czego zobowiązywały postanowienia art. 5a ust. 1 ustawy o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Nie sporządzano również i nie przedkładano Radzie sprawozdań z realizacji tych programów za rok poprzedni.

Do form wsparcia przez Gminę podmiotów zewnętrznych, które realizowały własne zadania, wykorzystując przy tym Szlak, należy zaliczyć rozpowszechnianie informacji o działalności tych podmiotów na stronie internetowej Gminy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na możliwość szerszej współpracy Gminy w zakresie wykorzystania Szlaku, w szczególności z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o <i>działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</i> , m.in. poprzez rozwiązania przyjmowane w programach współpracy z takimi organizacjami.
Wnioski	1. Dokonywanie ewidencji wpływu dotacji i wydatków na zadania realizowane z udziałem środków unijnych i środków własnych w paragrafach klasyfikacji budżetowej z właściwą czwartą cyfrą.2. Zapewnienie przeprowadzania kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich zarządzanych dróg i mostów, w tym gdzie przebiega Szlak, do czego zobowiązuje art. 62 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy <i>Prawo budowlane</i>, przez osoby posiadające stosowne uprawnienia.3. Podjęcie działań w celu założenia i prowadzenia ewidencji dróg gminnych, obiektów mostowych i przepustów w sposób określony przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury w <i>sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom</i>.4. Podjęcie działań w celu usunięcia nieprawidłowości w utrzymaniu Szlaku i Miejsc Obsługi Rowerzystów stwierdzonych podczas przeprowadzonych oględzin.

5. Poddawanie konsultacjom projektu programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, do czego zobowiązuje art. 5a ust. 1 ustawy *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.
6. Sporządzanie i przedkładanie Radzie Miejskiej oraz publikowanie w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdania z realizacji programu współpracy za rok poprzedni, stosownie do zapisów art. 5a ust. 3 ustawy *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 8/07/2020 r.

Kontroler
Krzysztof Pakuła
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/